

Sigmaplan
Vallei van de Grote Nete

Een betere beleving
van de vallei!

PAGINA 6

VALLEI VAN DE GROTE NETE

Dubbele winst langs de Grote Nete

Met het Sigmaplan wil de Vlaamse overheid de kans op waterellende rond de Schelde en haar zijrivieren verkleinen. Ook de kronkelende Grote Nete krijgt straks meer ruimte om te overstromen. Tegelijk voorzien we een stevig stuk natte natuur. Daarvan zal je volop kunnen genieten.

Om de wijde omgeving tussen Nijlen en Geel veiliger en natuurlijker te maken, staat het Sigmaproject Vallei van de Grote Nete in de steigers. Dat project omvat zowat 850 hectare

over een lengte van 30 kilometer langs de Grote Nete, verspreid over Geel, Laakdal, Westerlo, Herselt, Hulshout, Heist-op-den-Berg, Herenthout en Nijlen. Via verschillende maatregelen krijgt de rivier opnieuw meer overstromingsruimte. Tegelijk wordt de verdroging van de vallei aangepakt. Het doel? Minder overstromingen, meer waardevolle natte natuur én tal van wandel- en fietsmogelijkheden.

Het milieueffectrapport (MER) is goedgekeurd. Dat rapport brengt in kaart welke effecten de werken in het

gebied zullen hebben op mens en milieu. De conclusies van het rapport vind je op pagina 5. Gelijklopend werkten de Vlaamse overheid, de gemeentebesturen en landbouw- en natuurorganisaties aan een ruimtelijk uitvoeringsplan voor de ruimere vallei: het RUP 'Vallei van de Grote Nete tussen Zammelsbroek en Heist-op-den-Berg'. Dat plan bepaalt welke invulling de verschillende gebieden in de vallei zullen krijgen. Het ligt nu ter voorlopige goedkeuring voor bij de Vlaamse Regering.

[> Lees verder](#)

 WATERVEILIGHEID

 NATUUR

 BELEVING

Welke ingrepen
doen we?

PAGINA 2 - 3

Wat zijn de gevolgen
voor mens en milieu?

PAGINA 5

Welke timing
volgen we?

PAGINA 8

Welke ingrepen doen we?

Het Sigmaproject Vallei van de Grote Nete bestaat uit drie deelgebieden: Tussen Hellebrug en Herenbossen, Ter Borgh-de Merode en Zammelsbroek. Over een afstand van 30 kilometer langs de Grote Nete komen er natuur- en waterbuffergebieden. Extra veiligheid gaat er hand in hand met unieke natuur en nieuwe mogelijkheden om je te ontspannen.

Winterbedding herstellen

We herstellen de natuurlijke winterbedding van de rivier – het deel dat 's winters geregeld onder water staat – door een aantal dijken te verlagen. Zo verkleint elders de kans op overstromingen. Door drempels aan te leggen op de bodem van de rivier stijgt het waterpeil in het voorjaar. In het open landschap ontwikkelt zich langzaam een gevarieerde lappendeken van onder andere wetlands met moeras, brede rietkragen, natte ruigtes en overstromingsgraslanden.

Waar? Tussen Hellebrug en Herenbossen, Zammelsbroek

Open verbindingen

Door bepaalde dijken weg te nemen, herstellen we de verbindingen tussen de Grote Nete en haar zijwaterlopen. Zo komen de beken weer in rechtstreeks contact met de Grote Nete, met minder wateroverlast tot gevolg. Bij hoge waterstanden op die zijwaterlopen kan het overtollige water immers terecht in de Grote Nete, die het dan verder afvoert. Ook het ecosysteem van de beken herstelt zich op die manier. Vissen en andere organismen kunnen opnieuw vrij bewegen tussen de verschillende waterlopen.

Waar? Tussen Hellebrug en Herenbossen, Zammelsbroek

Het deelgebied Tussen Hellebrug en Herenbossen

Gecontroleerde waterbuffergebieden

Bij hoge waterstanden stroomt het water over een plaatselijk verlaagde overlooppdijk het buffergebied binnen. Daar wordt het door dwarsdijken vastgehouden. Lokale dijken en het natuurlijke reliëf van de vallei behoeden de buurtbewoners voor wateroverlast. Via een uitwateringsconstructie stromen de buffergebieden weer leeg.

Waar? Ter Borgh-de Merode

Wat is het Sigmaplan?

Met het Sigmaplan willen De Vlaamse Waterweg nv en Natuur en Bos van de Vlaamse overheid grote delen van Vlaanderen beter beschermen tegen overstromingen van de Schelde en haar zijrivieren. Die staan onder invloed van het getij, wat ernstige overstromingsrisico's met zich meebrengt. Tegelijk herstellen we de waardevolle riviernatuur.

Eenzijds worden dijken verhoogd en verstevigd, anderzijds leggen we een ketting van overstromingsgebieden aan. Hun functie? Tijdelijk water bergen bij hoogtij of hevige neerslag, of het getij temperen. Rivieren hebben die overstromingsruimte nodig. Door onze waterlopen in een strak keurslijf te steken, ging zeldzame riviernatuur verloren. Met de ontwikkeling van wetlands en getijdennatuur draagt het Sigmaplan stevig bij aan de Europese natuurdoelen.

Meer info: sigmaplan.be

Oog voor de natuur

Europees beschermde natuur

De Grote Nete kronkelt door een fascinerend landschap van hooilanden, ruigtes, wilgenstruwelen, elzenbroeken en natte grasweiden. Geen wonder dus dat een deel van de vallei – de *Bovenloop van de Grote Nete met Zammelsbroek, Langdonken en Goor* – behoort tot Natura 2000, het Europese netwerk van waardevolle leefgebieden voor planten en dieren. Dankzij

het Sigmaproject Vallei van de Grote Nete ontstaat 850 hectare nieuwe – natte – natuur. Zeldzame vogelsoorten zoals de roerdomp, de kwartelkoning, de ijsvogel en het porseleinhoen zullen zich hier thuis voelen. Ook de graslanden met dotterbloemen, rietmoeras, ruigtes en schrale graslanden krijgen door de vernatting van de vallei meer

overlevingskansen. Vissen als de zeldzame rivierdonderpad en beekprik genieten van de open verbindingen tussen de Nete en haar zijrivieren. De natte natuur heeft bovendien een belangrijke veiligheidsfunctie; ze houdt het water in het gebied op zoals een spons. In droge periodes geeft ze het water ook trager af. Zo verdroogt de omliggende begroeiing minder snel.

Hiermee houden we rekening tijdens de werken

Het Sigmaproject Vallei van de Grote Nete werd de voorbije jaren onderworpen aan een milieueffectrapport (MER). Zo'n MER brengt in kaart welke gevolgen een project heeft voor mens en milieu en hoe we de aandachtspunten aanpakken. Dit zijn de belangrijkste resultaten van het goedgekeurde MER.

Doorgang voor vissen

In de Grote Nete en haar zijrivieren komen zo'n 23 verschillende vissoorten voor. Enkele daarvan zijn zeldzame soorten. De beekprik staat zelfs op de rode lijst van kwetsbare vissen. Een van de oorzaken zijn vismigratieknelpunten: obstakels op de rivier die vissen tegenhouden, zoals sluizen en stuwen. Door die obstakels op te heffen, bijvoorbeeld door sluizen visvriendelijk te maken en een doorgang te voorzien, willen we ervoor zorgen dat deze soorten het weer beter doen in de Grote Nete.

Grondwaterstand monitoren

Vernatting is goed voor de natuur en sommige landbouwgronden. Wel mogen huizen en andere gebouwen geen waterlast ondervinden. Daarom zullen we de grondwaterstand aan de rand van het projectgebied monitoren en de rivierdrempels – die het grondwaterpeil moeten verhogen – in verschillende fases aanleggen.

Aangepaste natuurmaatregelen

Door de oorspronkelijke natuur te herstellen, verdwijnt hier en daar bestaande natuur. Om dat in goede banen te leiden, werken we een plan uit. Om de rust van broedende vogels niet te verstoren, vermijden we ingrepen tijdens het broedseizoen. Ook letten we erop dat uitheemse fauna en flora – exoten – zich niet verspreiden tijdens de werken. Al voor de inrichtingswerken starten, nemen we daar maatregelen voor.

Beperkte hinder tijdens de werken

Tijdens de inrichtingswerken kunnen onze werktuigen en voertuigen geluidshinder veroorzaken. Om de overlast te minimaliseren, gebruiken we geluidsarme machines. Verder beperken we het vrachtwagentransport om extra lawaai en verkeershinder te vermijden. Bij uitzonderlijke hinder brengen we de buurtbewoners op voorhand op de hoogte.

Nieuwe poelen lokken kikkers en salamanders

In februari 2015 liet Natuur en Bos twee amfibiepoelen graven in het deelgebied *Tussen Hellebrug en Herenbossen*, vlak bij de site La Corbeille. Nu kan de natuur er rustig haar gang gaan, wat op termijn een biotoop zal opleveren die barst van het leven.

Langzaamaan groeien hier prachtige water- en oeverplanten, zoals waterviolier. Die zullen op

hun beurt kleine waterdieren aantrekken: schaatsenrijders, libellen en waterjuffers. Die insecten lokken dan weer kikkers, padden en salamanders. Ook watervogels zullen de prachtige mini-biotoop niet links laten liggen. Natuur en Bos plant geen waterplanten in de poelen en zet ook geen vissen uit: het leven in de plassen ontwikkelt zich op een spontane en natuurlijke manier.

Alpenwatersalamander

Het volledige MER vind je op www.mervlaanderen.be.

De Liniebrug brengt je vlot van Hulshout naar Houtvenne.

Koppen bij elkaar

De ligging van de nieuwe fiets- en wandelpaden bekijken we samen met de betrokken gemeenten, het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete, het Regionaal Landschap Rivierenland, de Stichting Kempens Landschap en de provincie Antwerpen. Er werd ook een werkgroep

Toerisme en Recreatie in het leven geroepen, waaraan de betrokken gemeenten deelnemen. Intussen liggen er al een paar nieuwe routes. Zo kunnen fietsers en wandelaars sinds het voorjaar

van 2017 vanuit Hulshout de Grote Nete oversteken via de nieuwe Liniebrug. De brug sluit aan op een – eveneens nieuw – fietspad naar Houtvenne, de Liniefietsweg.

Ontspannen in de vallei

Het Sigmoidplan verkleint het risico op natte voeten en zorgt voor extra natuurontwikkeling in de vallei van de Grote Nete. Maar dat is niet alles. We willen dat buurtbewoners van al dat natuurschoon kunnen genieten. Daarvoor nemen we nu al enkele maatregelen. Zo creëren we nieuwe fiets- en wandelpaden, samen met lokale partners.

Nieuwe fiets- en wandelpaden

Omdat we verschillende gebieden omvormen tot winterbedding of gecontroleerd waterbuffergebied, moet een deel van de dijken langs de Nete verlegd worden. Je wandelt en fietst dan plaatselijk niet meer vlak langs de Grote Nete, maar aan de rand van een natuurgebied, om enkele

tellen later de rivier weer in het vizier te krijgen. Nog voor de start van de werken bekijken we met lokale partners hoe de nieuwe fiets- en wandelpaden best aangelegd kunnen worden. Op die manier worden recreatieve netwerken, zoals het Merode-netwerk en het fietsknooppuntennet, versterkt.

Afwisselend landschap

Door de ingrepen van het Sigmoidplan zal het landschap gevarieerder worden dan het nu is. Er komen meer graslanden en open riet. Die metamorfose creëert nieuwe mogelijkheden om de vallei te beleven. Over de wandel- en fietsroutes hadden we het al, maar we leggen ook knuppelpaden aan om

sommige drassige stukjes toegankelijk te maken. Er ligt er al eentje tussen Kruiskensberg en de Netedijk in Herenthout. Verder komen er uitkijpunten en -torens, nieuwe banken en picknickplekjes waar het zalig uitrusten is te midden van de natuur.

Het knuppelpad in Kruiskensberg leidt wandelaars door natte natuur.

Welke timing volgen we?

Elk van de drie zones (zie pagina 2-3) doorloopt eenzelfde proces.
Hieronder vind je de stand van zaken voor de verschillende zones.

De volgende belangrijke stap is de voorlopige vaststelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan door de Vlaamse Regering. Die vaststelling wordt in 2019 verwacht. Aansluitend op de voorlopige vaststelling loopt er een openbaar onderzoek. Tijdens dat onderzoek kan elke bewoner van de vallei de plannen inkijken en opmerkingen formuleren. We laten je nog weten wanneer het openbaar onderzoek van start gaat en hoelang het zal lopen.

STAP	ZAMMELSBROEK	TER BORGHT- DE MERODE	TUSSEN HELLENBRUG EN HERENBOSSEN
Inrichtingsplan	Afgewerkt	Afgewerkt	Afgewerkt
Milieueffectenrapport	Goedgekeurd	Goedgekeurd	Goedgekeurd
Ruimtelijk uitvoeringsplan	In voorbereiding	In voorbereiding	In voorbereiding
Technisch ontwerp	In opmaak	In opmaak	In opmaak
Uitvoering	Vanaf 2020	Vanaf 2022	Vanaf 2022

Op sommige plekjes in de vallei voeren we nu al voorbereidende werken uit om het gebied vrij te maken voor de toekomstige inrichting.

CONTACT

Meer informatie over het Sigmaproject Vallei van de Grote Nete vind je op:
www.sigmaplan.be/vallei-van-de-grote-nete

Met vragen kun je terecht bij De Vlaamse Waterweg nv
Afdeling Zeeschelde-Zeekanaal
info@sigmaplan.be
03 224 67 11

Natuur en Bos van de Vlaamse overheid
Koen Deheegher
koen.deheegher@vlaanderen.be
03 224 62 62

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever
De Vlaamse Waterweg nv
Afdeling Zeeschelde Zeekanaal
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113, bus 44
2018 Antwerpen

Redactie
Pantarein in samenwerking met IMDC
Uitgave april 2019
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden
De Vlaamse Waterweg nv,
Natuur en Bos van de Vlaamse overheid, ID/ photo agency, Vilda